

บทที่ 5

สถานการณ์การผลิต การค้าทุเรียน มังคุดและลองกองของประเทศกัมพูชาและเวียดนาม

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการเก็บข้อมูลปฐมภูมิโดยการสัมภาษณ์ ประชุมกลุ่มเกษตรกร ในพื้นที่แหล่งผลิต ตลาดที่สำคัญในประเทศกัมพูชาและเวียดนาม ดังตารางที่ 5.1 และรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการส่งออกกระทรวงพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศฯ ณ พนมเปญ สำนักงานทูตพาณิชย์ สถานทูตไทยประจำกรุงพนมเปญ สถาบันวิจัยไม้ผลภาคใต้ (Southern Fruit Research Institute (SOFRI) สถาบัน DARD และสมาคม Vinafruit

ตารางที่ 5.1 พื้นที่ศึกษาในประเทศไทย กัมพูชาและเวียดนาม

ประเทศ	พื้นที่ศึกษา/จังหวัด
กัมพูชา	กำปงโสม (Kampong Som)
	กำปอต (Kampot)
	กำปงจาม (Kampong Cham)
	พนมเปญ (Phnon Penh)
เวียดนาม	เตี๋ยงยาง (Tien Giang)
	เบนเตร (Ben Tre)
	ด่งไน (Dong Nai)
	โฮจิมินห์ (Ho chi Minh)

5.1 ประเทศกัมพูชา

5.1.1 ข้อมูลพื้นฐาน

1) สภาพภูมิประเทศ

ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพื้นที่ 181,035 ตารางกิโลเมตร (หรือประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ประเทศไทย) พรมแดนทางทิศใต้จรดกับอ่าวไทย ทิศตะวันตกกับจังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และ

ตราด และทิศเหนือติดกับจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์และบุรีรัมย์ และลาว ทิศตะวันออกติดกับ เวียดนาม (ชายแดนติดกับลาว 541 กม., ไทย 803 กม. และเวียดนาม 1,228 กม. โดยมีชายฝั่งทะเลยาว 443 กม.)

- ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ ประกอบด้วย ที่ราบรอบทะเลสาบเขมรและที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง
- มีทิวทัศน์ล้อมรอบทางเหนือ คือเทือกเขาพนมดงรัก เทือกเขาบรรทัด เทือกเขาอันนัม

กัมพูชามีลักษณะภูมิประเทศคล้ายสามหรืออ่าง คือ ตรงกลางเป็นแอ่งทะเลสาบและลุ่มแม่น้ำโขง อันกว้างขวาง มีภูเขาล้อมรอบอยู่ 3 ด้าน ได้แก่

- ด้านตะวันออกมีแนวเทือกเขาอันนัมที่เป็นพรมแดนกับประเทศเวียดนาม
- ด้านเหนือและด้านตะวันตกเฉียงเหนือมีแนวเทือกเขาพนมดงรักที่เป็นพรมแดนกับประเทศไทย
- ด้านใต้และตะวันตกใต้มีแนวเทือกเขาบรรทัดที่เป็นพรมแดนกับประเทศไทย เฉพาะด้าน ตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้นที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง

2) สภาพภูมิอากาศ

อากาศร้อนชื้น มีฤดูฝนยาวนาน เริ่มจากเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 20-36 องศาเซลเซียส อุณหภูมิโดยเฉลี่ยในกรุงเทพมหานคร 27 องศาเซลเซียส

ฤดูแล้ง เริ่มจากเดือนพฤศจิกายน-เมษายน เดือนเมษายนมีอุณหภูมิสูงที่สุด เดือนมกราคมมีอุณหภูมิต่ำที่สุด เดือนตุลาคมมีฝนตกชุกที่สุด

3) ประชากร/สังคม/วัฒนธรรม

- ประชากร

มีจำนวนประชากร 15.1 ล้านคน ประกอบด้วย เชื้อชาติ กัมพูชา ร้อยละ 96 มุสลิม ร้อยละ 2.2 เวียดนาม ร้อยละ 0.4 จีนร้อยละ 0.2 และที่เหลือเป็นชนกลุ่มน้อยหรือชาวเขารวม 17 เผ่า ซึ่งนับถือศาสนา พุทธร้อยละ 95 และศาสนาอื่นๆ ร้อยละ 5

- สังคมและวัฒนธรรม

ในประเทศกัมพูชามีการทำบุญประเพณีต่างๆ เช่นเดียวกับประเทศไทย เช่น วันสงกรานต์ เริ่มจาก วันที่ 13 - 15 เมษายน ประเพณีวันลอยกระทง ช่วงสิ้นเดือนตุลาคม และอีกมากมาย พิธีบุญต่างๆ จัดขึ้นทุกๆ ปี เพื่อให้ลูกหลานได้รู้จักประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของชาวกัมพูชาที่มีมาตั้งแต่ยาวนาน

- ภาษา

ภาษาเขมรเป็นภาษาราชการ ส่วนภาษาที่ใช้โดยทั่วไป ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เวียดนาม ไทยและจีน

- สกุลเงิน

สกุลเงินคือ เรียล อัตราแลกเปลี่ยนประมาณ 4,000 เรียล/ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณ 100 เรียล/บาท

5.1.2 ข้อมูลทางเศรษฐกิจ

1) ภาวะเศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ในปี 2555 ของกัมพูชามีมูลค่าถึง 14.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ขยายตัวจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 6.2 ในขณะที่รายได้ต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้นจากปี 2554 เช่นกัน ซึ่งถือว่ารายได้ต่อหัวของชาวกัมพูชาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2) เครื่องชี้วัดเศรษฐกิจสำคัญ

ในปี 2555 กัมพูชามีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (GDP Growth) ร้อยละ 6.2 (ปี 2552 ร้อยละ 6.1) จากภาวะเศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัว ทำให้การส่งออกเพิ่มขึ้น เพราะได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปซึ่งเป็นตลาดส่งออกหลักของกัมพูชา

ตารางที่ 5.2 เครื่องชี้วัดเศรษฐกิจของประเทศกัมพูชา

ข้อมูล	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555
GDP (US\$bn)	10.8	11.5	12.9	14.2
GDP per capita (US\$)	775	805	2,216	2,311
Real GDP growth (%)	-2.5	4.8	6.1	6.2

ที่มา: <http://aec.ditp.go.th/attachments/article/196/Fact%20sheet%20Cambodia.pdf>

- รายได้ต่อหัวของประชากร ในปี 2555 เฉลี่ย 2,311 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อคน เพิ่มร้อยละ 4.29 จากปี 2554 ซึ่งเฉลี่ย 2,216 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อคน (ตารางที่ 5.2)

- อัตราเงินเฟ้อ ในปี 2554 ร้อยละ 5.5 เป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าโภคภัณฑ์ โดยเฉพาะน้ำมันและสินค้าเกษตร ประกอบกับความต้องการและสภาพคล่องในประเทศปรับตัวเพิ่มขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัว ทำให้ระดับราคาสินค้าภายในประเทศปรับตัวเพิ่มขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555)

- อัตราการว่างงาน โครงสร้างอาชีพหลักของคนกัมพูชา คือ ภาคเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 70 ภาคบริการประมาณร้อยละ 17 ภาคอุตสาหกรรมโรงงานประมาณร้อยละ 8 และภาคการก่อสร้างประมาณร้อยละ 5 ผลการสำรวจจำนวนประชากรที่จัดทำในปี 2551 พบว่ามีจำนวนแรงงานที่พร้อมเข้าสู่การทำงาน 3.6 ล้านคน หรือร้อยละ 58.8 ของจำนวนประชากรรวมทั้งประเทศโดยอัตราการว่างงานของกัมพูชาไม่

สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเป็นจำนวนเท่าใดเนื่องจากประชากรมากกว่าร้อยละ 70 มีอาชีพทำการเกษตร ซึ่งไม่ได้ทำงานตลอดทั้งปีเป็นการทำงานช่วงระยะที่มีการเพาะปลูกซึ่งอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก และมีการประกอบอาชีพอื่นเสริม เช่น การรับจ้าง การค้าขาย การทอผ้า และการหาของป่า ในเวลาที่ว่างจากการเพาะปลูก

ตารางที่ 5.3 ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศกัมพูชา

ข้อมูล	2550	2551	2552	2553	2554
ประชากร(ล้านคน)	14.5	14.6	14.8	15.1	15.3
อัตราการเติบโต	10.2	6.7	0.1	6.0	6.1
อัตราเงินเฟ้อ	7.7	25.0	-0.7	4.0	5.5
การส่งออก	4,083	3,493	2,996	3,884	4,803
การนำเข้า	5,474	5,076	4,484	5,515	6,919
ดุลการค้า	-1,391	-1,583	-1,488	-1,631	-2,116
อัตราแลกเปลี่ยน (เรียล/ดอลลาร์ สหรัฐฯ)	4,062	4,065	4,154	4,198	4,059
อัตราแลกเปลี่ยน (เรียล/บาท)	131	117	125	134	127

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555

5.1.3 การค้าระหว่างประเทศ

1) นโยบายด้านการค้าระหว่างประเทศ

ในกัมพูชาไม่มีข้อกีดกันทางการค้าโดยใช้ใบอนุญาตหรือโควตานำเข้า ยกเว้นกับสินค้าที่ต้องห้ามตามกฎหมาย หรือสินค้าตามข้อกำหนด ต้องขอใบอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ยารักษาโรค อัญมณี ทองคำ และกรด เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่น ก่อนที่จะอนุญาตให้นำเข้ายารักษาโรคของกัมพูชา ผู้นำเข้าและผู้ผลิตยาในต่างประเทศต้องจดทะเบียนคำรับยารักษาโรคที่กระทรวงสาธารณสุขกัมพูชาก่อนและเมื่อต้องการนำเข้าต้องขอใบอนุญาตที่มีอายุให้นำเข้าภายใน 6 เดือน จากกระทรวงสาธารณสุขทุกครั้ง ส่วนการนำเข้ากรดต้องขอใบอนุญาตนำเข้าที่กระทรวงอุตสาหกรรม

2) การค้าระหว่างประเทศของประเทศกัมพูชา

จากวิกฤตเศรษฐกิจโลกในปี 2552 เศรษฐกิจของประเทศกัมพูชาเริ่มมีการฟื้นตัว ในปี 2553 เห็นได้ชัดจากภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอและตัดเย็บเสื้อผ้าเพื่อส่งออก ภาคเกษตรอุตสาหกรรม ขณะที่ภาคการเกษตร เช่น ผลผลิตข้าวและพืชอื่นๆ ประสบปัญหาเนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศ ทั้งนี้สามารถประมาณการได้ว่า ใน

ปี 2554 เศรษฐกิจกัมพูชาเติบโตที่ร้อยละ 4.6 ซึ่ง จะส่งผลให้มีความต้องการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ เพิ่มขึ้น จากสถิติพบว่า การนำเข้าสินค้าจากทั่วโลกของกัมพูชาในปี 2553 เปรียบเทียบกับปี 2552 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 20 โดยการนำเข้าจากไทยเพิ่มร้อยละ 48 เวียดนาม เพิ่มร้อยละ 36 จีนเพิ่มร้อยละ 42 และ เกาหลีใต้เพิ่มร้อยละ 30 เป็นต้น

ประเทศคู่ค้าสำคัญ คือ สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่กัมพูชาส่งออกมากที่สุดโดยมีมูลค่าการส่งออกมากกว่า 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ส่วนเวียดนามเป็นประเทศที่กัมพูชานำเข้ามากที่สุด สามารถแข่งจีนซึ่งเคยเป็นประเทศที่กัมพูชานำเข้ามากที่สุด ขณะที่ไทยเป็นคู่ค้าสำคัญอันดับ 3 ด้วยมูลค่าการค้ารวม 2.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

แหล่งส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา กลุ่มสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น ฮองกง แคนาดา และ สิงคโปร์
แหล่งนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เวียดนาม จีน ไทย ฮองกง ไต้หวัน เกาหลีใต้ สิงคโปร์ อังกฤษ มาเลเซีย และ อินโดนีเซีย

3) การค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยกับกัมพูชา

มูลค่าการค้าระหว่างไทยและกัมพูชาในปี 2553 มีมูลค่าถึง 2.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และในปี 2554 ในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ มีมูลค่า 462 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งขยายตัวจากช่วงเดียวกันของปี 2553 ถึงร้อยละ 42 ทางด้านการส่งออก กัมพูชาส่งออกมายังประเทศไทยในปี 2553 มูลค่า 214.73 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ส่วนในด้านการนำเข้ามีมูลค่าสูงถึง 2,342.09 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ส่งผลให้กัมพูชาขาดดุลการค้ากับประเทศไทยมาโดยตลอด (ตารางที่ 5.4)

ตารางที่ 5.4 มูลค่าการค้า การนำเข้า และการส่งออกระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา

รายการ	มูลค่า: ล้านดอลลาร์สหรัฐ			อัตราการขยายตัว
	2553	2553 (ม.ค.-ก.พ.)	2554 (ม.ค.-ก.พ.)	2554 (ม.ค.-ก.พ.)
มูลค่าการค้า	2,556.82	325.26	462.98	42.34
การนำเข้า	2,342.09	310.01	423.03	36.46
การส่งออก	214.73	15.26	39.95	161.83

ที่มา: กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2554

นอกจากนี้หากพิจารณาการค้าชายแดนไทย-กัมพูชาในปี 2553 ไทยมีมูลค่าการค้าชายแดนกับกัมพูชา รวม 55,411 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 22.1 ประกอบด้วย การส่งออก 51,112.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 19.2 การนำเข้า 4,298.3 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน ร้อยละ 72.2 ทำให้ประเทศไทย

ได้เปรียบดุลการค้า 46,814.4 ล้านบาท จังหวัดที่มีการค้าชายแดน มี 6 จังหวัด ได้แก่ สระแก้ว ตราด จันทบุรี สุรินทร์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ เรียงตามปริมาณการค้าจากมากไปน้อย (ตารางที่ 5.4)

สินค้าส่งออกชายแดนที่สำคัญ ได้แก่ น้ำตาลทราย เครื่องยนต์สันดาป ในแบบลูกสูบฯ ยางรถยนต์ ผ้าผืนและด้าย และเครื่องคั้นที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เป็นต้น สำหรับสินค้านำเข้าชายแดนจากกัมพูชา ได้แก่ ผัก และของปรุงแต่ง จากผัก เหล็ก อลูมิเนียมและผลิตภัณฑ์ ทองแดงและผลิตภัณฑ์ และเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น

5.1.4 ระบบโลจิสติกส์ในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา

1) ทางบก

ถนนในกัมพูชา รวมมีความยาวประมาณ 39,704 กิโลเมตร แยกเป็นทางหลวง 5,263 กิโลเมตร และ ถนนสายจังหวัด 6,441 กิโลเมตร และถนนสายชนบท ประมาณ 28,000 กิโลเมตร โดยมีเส้นทางที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย - กัมพูชา ดังนี้

- กรุงเทพฯ-กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ-อรัญประเทศ-บันเตียเมียนเจย - พระตะบอง-โพธิ์สัตว์ - กัมปงชะนัน-กรุงเทพมหานคร) จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวง หมายเลข 33 มุ่งสู่ตะขิงเทรา - กบินทร์บุรี - อรัญประเทศ ระยะทางประมาณ 310 กิโลเมตร ในส่วนของกัมพูชา คือ จากจุดผ่านแดนถาวรคลองลึก-ปอยเปต เข้าสู่เขตแดนกัมพูชา (เส้นทางระบียงด้านใต้สามารถเชื่อมต่อกับเส้นทาง หมายเลข 5 ของกัมพูชา ผ่านจังหวัดบันเตียเมียนเจย พระตะบอง โพธิ์สัตว์ กัมปงชะนัน เข้าสู่กรุงเทพมหานคร ระยะทางประมาณ 420 กิโลเมตร ใช้เวลาการเดินทาง 8 ชั่วโมง (เส้นทางระบียงด้านใต้สามารถเชื่อมต่อกับเส้นทางหมายเลข 6 จาก บันเตียเมียนเจย – เสียมเรียบ-กัมปงธม-กรุงเทพมหานคร รวมระยะทาง 430 กิโลเมตร ใช้เวลาการเดินทาง 9 ชั่วโมง)

- กรุงเทพฯ-กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ-ตราด-เกาะกง-กัมปงสะปือ-กรุงเทพมหานคร) มุ่งหน้าสู่จังหวัดตราด ข้ามแดนที่ด่านบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด-บ้านจามเยียม อำเภอมณฑลสีมา จังหวัดเกาะกง (กัมพูชา) เดินทางตามเส้นทางหมายเลข 48 ไปอำเภอสะเรอัมเบ็ต จังหวัดเกาะกง ไปเชื่อมต่อกับเส้นทางหมายเลข 4 ขึ้นเหนือผ่านจังหวัด กัมปงสะปือ ไปกรุงเทพมหานคร ระยะทาง 283 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 7 ชั่วโมง

- กรุงเทพฯ-จังหวัดสีหนุวิลล์ (กัมปง โสม) มุ่งหน้าสู่จังหวัดตราด ข้ามแดนที่ด่านบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด-บ้านจามเยียม อำเภอมณฑลสีมา จังหวัดเกาะกง (กัมพูชา) เดินทางตามเส้นทางหมายเลข 48 ไปอำเภอสะเรอัมเบ็ต จังหวัดเกาะกง ไปเชื่อมต่อกับเส้นทางหมายเลข 4 ลงใต้สู่จังหวัดสีหนุวิลล์ ระยะทาง 260 กิโลเมตร ใช้เวลาการเดินทาง 5 ชั่วโมง

- กรุงเทพฯ-จังหวัดกำแพงเพชร (กรุงเทพฯ-อรัญประเทศ-บันเตียเมียนเจย- เสียมเรียบ-กำปงธม-กำปงจาม) ระยะทาง 430 กิโลเมตร ใช้เวลาการเดินทาง 8 ชั่วโมง

ทั้งนี้การขนส่งสินค้าต้องมีการเปลี่ยนหัวลากหรือทำการขนถ่ายสินค้าเพื่อเปลี่ยนเป็นรถที่มีพวงมาลัยซ้าย ณ ฝั่งกัมพูชา

2) ทางอากาศ

- สนามบินสุวรรณภูมิ- สนามบินนานาชาติกรุงพนมเปญ ใช้เวลาเดินทาง 55 นาที

- สนามบินสุวรรณภูมิ – สนามบินนานาชาติเสียมเรียบ ใช้เวลาเดินทาง 55 นาที

3) ทางน้ำ

ในประเทศกัมพูชามีท่าเรือน้ำลึกแห่งเดียวคือ ท่าเรือสีหนุวิลล์ ซึ่งได้มีการปรับปรุงโดยการวางคอนเทนเนอร์รอบท่าเรือน้ำลึก ความยาว 240 เมตร และขยายพื้นที่จอดเรือ ความยาว 160 เมตร สำหรับรองรับเรือที่กินน้ำลึก 9 เมตร ปัจจุบันท่าเรือแห่งนี้ มีท่าเทียบเรือ 12 แห่ง มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกที่ทันสมัย มีทางเข้า 2 สายคือสายใต้ (South Channel) มีท่าเทียบเรือยาว 5.5 กม.น้ำลึก 8.4 เมตร กว้าง 80-100 เมตร ส่วนทางเข้าสายเหนือ (North Channel) มีท่าเทียบเรือยาว 1 กม.น้ำลึก 10 เมตร กว้าง 150-200 เมตร

-กรุงเทพฯ – ท่าเรือสีหนุวิลล์ ใช้เวลาการเดินทาง 6 วัน

-ท่าเรือแหลมฉบัง – ท่าเรือสีหนุวิลล์ ใช้เวลาการเดินทาง 4 วัน

-อำเภอคลองใหญ่ – ท่าเรือสีหนุวิลล์ ใช้เวลาการเดินทาง 6 วัน

5.1.5 กฎหมายและนโยบายของรัฐบาลกัมพูชาที่เกี่ยวข้อง

1) ภาษี

- ภาษีนำเข้า-ส่งออก

ภาษีนำเข้า (Import Tax) เป็นภาษีที่เก็บจากสินค้าต่างๆที่นำเข้าซึ่งจัดเก็บตามราคา CIF ในสกุลเงินเรียล โดยแบ่งออกเป็น 4 อัตรา ดังตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.5 อัตราภาษีนำเข้าของสินค้าแต่ละชนิดของประเทศกัมพูชา

อัตราภาษี	สินค้า
0%	วัตถุดิบและสินค้าจำเป็น
7%	สินค้าชั้นกลาง
15%	เครื่องจักรและอุปกรณ์
35%	สินค้าฟุ่มเฟือย

ที่มา: กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2554

สินค้าที่ได้รับการยกเว้นการจัดเก็บภาษีนำเข้า มีดังนี้

- สินค้าที่ผลิตตามโครงการส่งเสริมการลงทุนที่ได้รับอนุมัติจาก CDC
- ทรัพย์สินที่ขนย้ายตามปกติของบุคคลทั่วไป
- สินค้าที่ได้รับการยกเว้นตามข้อตกลงระหว่างประเทศ
- สินค้าเพื่อการบริจาค การให้ความช่วยเหลือหรือทำบุญ
- สินค้าที่เกี่ยวกับพิธีแต่งงานหรืองานศพ
- สินค้าประเภทยาฆ่าแมลง ยากำจัดศัตรูพืช และเครื่องจักรที่ใช้ในการเกษตร (ยกเว้น รถแทรกเตอร์)
- ภาษีส่งออก

ปัจจุบันไม่มีการการจัดเก็บสำหรับสินค้าทั่วไป ยกเว้นสินค้าบางประเภท ดังตารางที่ 5.6

ตารางที่ 5.6 อัตราภาษีส่งออกของสินค้าแต่ละชนิดของประเทศกัมพูชา

อัตราภาษี	สินค้า
0%, 5% และ 10%	ไม้แปรรูป (อัตราภาษีแตกต่างกันขึ้นอยู่กับชนิดของไม้)
10%	ผลิตภัณฑ์ยางพารา
0% และ 10%	ปศุสัตว์
0%, 10%, 50%	อัญมณี

ที่มา: กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2554

ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Valued Added-Tax-VAT) ภาษีนำเข้าทุกชนิดต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตรา ร้อยละ 10 จัดเก็บจากสินค้าและบริการเกือบทุกประเภท

- ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax) ต้องชำระตามอัตราเพิ่มของเงินได้ประจำปี ดังตารางที่ 5.7

ตารางที่ 5.7 ภาษีเงินได้ของบุคคลธรรมดาของประเทศกัมพูชา

เงินได้สำหรับคิดภาษีประจำปี (เรียล)	อัตราภาษี
ต่ำกว่า 750,000	0%
750,000-1,000,000	5%
1,000,001-10,000,000	10%
10,000,001-20,000,000	15%
เกิน 20,000,000	20%

ที่มา: กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2554

- ภาษียอดขาย (Turn Over Tax) จัดเก็บจากกิจการที่ไม่ได้จดทะเบียนในระบบ Real Regime และ VAT โดยจัดเก็บในอัตราร้อยละ 2 จากยอดขายได้รวมของกิจการในแต่ละเดือนโดยให้นำส่งภายในวันที่ 10 ของเดือนถัดไป ยกเว้น เกษตรกรและผู้ค้ารายย่อย

2) อัตราค่าจ้าง

ประเทศกัมพูชาไม่มีการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ยกเว้นในกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอที่มีการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำไว้ที่ 45 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อเดือน (ตั้งแต่ 1 พฤษภาคม 2551 ปรับเป็น 51 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อเดือน สำหรับในระยะฝึกงาน และ 50 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือนเมื่อผ่านระยะฝึกงาน) การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำในอุตสาหกรรมอื่นๆ ให้เป็นไปในแนวทางที่สนับสนุนการครองชีพประจำวัน และต้องเป็นไปเพื่อเหตุผลทางมนุษยธรรม โดยทั่วไปอัตราค่าจ้างในกัมพูชา กำหนดในสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ มีดังนี้

- 50-60 US\$ แรงงานหนัก เช่น กรรมกรแบกหาม คนงานก่อสร้าง
- 100-150 US\$ ลูกจ้างทั่วไป เช่น คนขับรถพนักงานขายของพนักงานส่งของ
- 150-300 US\$ เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน
- 800-1,000 US\$ หรือมากกว่า เจ้าหน้าที่บริหารระดับต้น

3) กฎหมายที่ดิน

กฎหมายที่ดินปี ค.ศ. 2001 เป็นกฎหมายที่ปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับการลงทุนมากขึ้น โดยมีรายละเอียดด้านสิทธิในการถือครองที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดิน การเช่า/สัมปทานที่ดินของรัฐ และการเช่าซื้อ เป็นต้น กฎหมายฉบับนี้ใช้ร่วมกับกฎหมายที่ดินปี 1992 โดยมีคณะกรรมการที่ดินระดับท้องถิ่นและคณะกรรมการที่ดินระดับประเทศ เป็นผู้รับผิดชอบภายใต้กฎหมายนี้ อย่างไรก็ตาม กฎระเบียบข้อบังคับ ตลอดจนรายละเอียดการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมอยู่ระหว่างการดำเนินการของกระทรวงการพัฒนาที่ดิน การผังเมือง และการก่อสร้าง ซึ่งนักลงทุนจะต้องติดตามความคืบหน้าอยู่ตลอดเวลาเพื่อสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ควรได้

โครงสร้างการลงทุนในที่ดิน ผู้ที่มีสิทธิในการถือครองที่ดินในกัมพูชา ได้แก่ ผู้ที่มีสัญชาติกัมพูชา และนิติบุคคลที่มีสิทธิเสมือนเป็นชาวกัมพูชา ซึ่งได้แก่นิติบุคคลที่มีชาวกัมพูชาถือหุ้นและมีสิทธิในการออกเสียงร้อยละ 51 ขึ้นไป นักลงทุนต่างชาติส่วนใหญ่นิยมเช่าที่ดินเพื่อการลงทุนในระยะยาว (15 ปีขึ้นไป) โดยการขอสัมปทานจากภาครัฐ หรือการเป็นผู้ครองสิทธิรายย่อย (ร้อยละ 49) ในบริษัทที่มีชาวกัมพูชาเป็นเจ้าของ ชาวต่างชาติไม่มีสิทธิถือครองที่ดินตามกฎหมายของกัมพูชา แต่สามารถทำสัญญาเช่าที่ดินเพื่อการลงทุนระยะยาว ซึ่งอนุญาตให้มีการซื้อขายหรือเช่าต่อสัญญาเช่าอื่นๆ หรือใช้ค้ำประกันการกู้ยืมเพื่อการลงทุน สัญญาเช่าระยะยาวต้องมีอายุสัญญาอย่างน้อย 15 ปี ผู้เช่าสามารถสร้างสิ่งก่อสร้างในที่ดินนั้นๆ ได้ แต่เงื่อนไขสิทธิในสิ่งก่อสร้างดังกล่าวยังไม่มีการกำหนดในกฎหมาย ณ ปัจจุบัน รัฐไม่มีสิทธิยึดคืนที่ดินที่เช่าเพื่อการลงทุนดังกล่าว ยกเว้นในกรณีที่ต้องใช้ที่ดินผืนนั้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ต้องมีการจ่ายค่าเวนคืนที่เหมาะสมและยุติธรรม

การถือครองที่ดิน กัมพูชาเพิ่งประกาศใช้กฎหมายการถือครองที่ดินเมื่อไม่นานมานี้ ดังนั้นนักลงทุนต่างชาติต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ถี่ถ้วนเกี่ยวกับการถือครองหรือความเป็นเจ้าของที่ดินก่อนการเข้าทำธุรกิจ ที่ดินบางที่อาจเปิดโอกาสให้มีการถือครองได้ร้อยละ 99 ในขณะบางที่อาจให้ครอบครองเพื่อการทำกินหรือใช้ประโยชน์ชั่วคราวเท่านั้น ซึ่งรัฐอาจยึดครองเมื่อใดก็ได้ ดังนั้นการทำความเข้าใจเรื่องสิทธิการถือครองที่ดินแปลงนั้นๆ จึงเป็นสิ่งที่ควรทำ เพื่อรักษาผลประโยชน์ในการลงทุน

การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน รัฐบาลกัมพูชารับรองสิทธิของแต่ละบุคคลในการใช้ที่ดินโดยการออก Certificate of Land Use and Procession ซึ่งเทียบเท่ากับการมีชื่อเป็นเจ้าของที่ดินและทรัพย์สินที่อยู่บนที่ดินดังกล่าว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าใบรับรองแสดงความเป็นเจ้าของที่ออกอย่างเป็นทางการจะยังมีใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่มีเจ้าของที่ดินน้อยรายที่ได้รับใบรับรองดังกล่าว ดังนั้น นักลงทุนจึงควรตรวจสอบก่อนเข้าไปลงทุนว่าเจ้าของที่ดินมีเอกสารแสดงความเป็นเจ้าของที่ยังใช้ได้อยู่ และได้ลงทะเบียนไว้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกัมพูชาแล้ว สิทธิประโยชน์ของนักลงทุนต่างชาติที่ได้รับ แบ่งเป็น

- หากเป็นสัญญาเช่าที่ดินระยะยาวจะไม่มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเช่า
- หากเป็นสัญญาเช่าที่ดินระยะสั้นที่มีการกำหนดเวลาในการเช่าไว้สามารถต่ออายุใหม่ได้

นอกจากนี้ กฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ยังอนุญาตให้นักลงทุนสามารถใช้ที่ดินเป็นหลักประกันในการจดจำนอง รวมทั้งสามารถโอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ และทรัพย์สินส่วนบุคคลที่ปลูกสร้างบนที่ดินแปลงดังกล่าวได้อีกด้วย แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาในสัญญาเช่าที่ดิน

5.1.6 การค้าระหว่างประเทศของประเทศกัมพูชากับเวียดนาม

การค้าขายผ่านชายแดนของประเทศกัมพูชา กับเวียดนามนั้นส่วนใหญ่จะผ่านทางด่าน Trapang Ploung (Cambodia) – Xamat (Vietnam) ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอ Pon Nhea Krek จังหวัด Kanpong Cham ของกัมพูชา และอยู่ในเขต จังหวัด Tay Ninh ของเวียดนาม โดยสามารถสรุประยะทาง ได้ดังนี้

- Phnom Penh – Kampong Cham ระยะทาง 120 กิโลเมตร
- Kampong Cham – ด่าน Trapang Ploung ระยะทาง 70 กิโลเมตร
- Ho Chi Min City – Tay Ninh Province ระยะทาง 100 กิโลเมตร
- Tay Ninh Province – ด่าน Xamat ระยะทาง 40 กิโลเมตร

ซึ่งด่าน Trapang Ploung เป็นด่านที่กัมพูชาใช้เป็นเส้นทางนำเข้าและส่งออกสินค้าผ่านเวียดนามไปยังจีน) โดยเปิดเวลา 07.00 น. และปิดเวลา 17.00 น. ซึ่งสินค้าสำคัญที่ประเทศกัมพูชาส่งออกผ่านด่าน Trapang Ploung ไปยังเวียดนาม ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด มะม่วงหิมพานต์ และถั่ว เป็นต้น โดยผักและผลไม้ คิดค่าขนส่งรวมค่าภาษี ประมาณ 70 USD /ตัน

5.1.7 การผลิตสินค้าเกษตรของประเทศกัมพูชา

กัมพูชาเป็นประเทศที่ฟื้นตัวจากสงครามกลางเมืองได้กว่า 10 ปี ทำให้ยังอยู่ในระยะเริ่มต้นในการทำการเกษตร เพื่อเพาะปลูกพืชสวนครัว พืชไร่ พืชสวน ไม้ยืนต้น โดยเฉพาะสวนผลไม้ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถให้ผลผลิตโดยสมบูรณ์ต้องรออีกประมาณ 3-5 ปี ขณะนี้จึงต้องพึ่งการนำเข้าผักสด และผลไม้จากทั่วโลก ปีละประมาณ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (180 ล้านบาท) หรือเดือนละ 10 กว่าล้านบาท ตามตัวเลขนำเข้าอย่างเป็นทางการ แต่ในความเป็นจริงประมาณว่าจะสูงกว่านี้อีกอย่างน้อย 3 เท่าตัว

ตารางที่ 5.8 ลักษณะความต้องการของผลไม้แต่ละชนิดของประเทศกัมพูชา

ชนิดผลไม้	ลักษณะที่ต้องการ	หมายเหตุ
ส้มเขียวหวาน	ส้มโชกุนหรือสายน้ำผึ้ง สีส้มจัดทั้งผล บรรจุถุงละ 1 กก. หรือบรรจุกล่อง	นำเข้าทุกวันประมาณวันละ 1 ตัน
มังคุด	เบอร์ 1 จำนวน 8-11 ผล/กก. เบอร์ 2 จำนวน 12-15 ผล/กก.	สามารถส่งออกไปเวียดนามได้
ทุเรียน	หมอนทองหรือชะนี นิยมทานสุกมีกลิ่น หอม	นำเข้าสูงสุดถึงวันละ 100 ตัน และมีการส่ง ต่อไปยังเวียดนามทางเรือ
เงาะ	นิยมชนิดตัดข้อ	ออกสู่ตลาดพร้อมกับเงาะของเวียดนาม
มะขาม	สีชมพู สีทอง และคันดี	นำเข้าเพื่อบริโภคภายในประเทศและส่ง ต่อไปเวียดนามเดือนละประมาณ 100 ตัน
ลิ้นจี่	รสหวาน ไม่อมเปรี้ยว	ออกก่อนลิ้นจี่จากเวียดนามและจีนนำเข้า วันละประมาณ 0.5 ตัน
ลองกอง	ลักษณะผิวสีเขียวนวล ติดข้อ ไม่ร่วงหล่น	เวียดนามนิยมมากเช่นเดียวกับมังคุด
ลำไย	ลักษณะผิวสีเขียวนวล ติดข้อ ไม่ร่วงหล่น	เริ่มนำเข้าและได้รับการยอมรับอย่างดี
ลำไย	นิยมชนิดตัดข้อ รสหวานมีกลิ่นหอม	ปัญหาคุณภาพสินค้าเมื่อขนส่งถึงปลายทาง รสชาติไม่เป็นที่ยอมรับ ไม่นิยมลำไยที่อบ สาร และออกสู่ตลาดพร้อมกับลำไย เวียดนาม

ที่มา: สำนักงานทูตพาณิชย์ สถานทูตไทยประจำกรุงพนมเปญ

ชนิดของผลไม้ที่มีจำหน่ายในท้องตลาดแยกเป็นผลไม้ที่ปลูกเอง ได้แก่ กล้วย แดงโม ละมุด ขนุน มะละกอ สับปะรด น้อยหน่า ลำไย และมะม่วง (นำเข้ามะม่วงดิบ พันธุ์เขียวเสวยและฟ้าลั่นจากไทย) ด้านผลไม้ที่มีการปลูกเพื่อทดแทนการนำเข้าได้แก่ ทุเรียน มังคุด และเงาะ ซึ่งขณะนี้ได้รับผลผลิตแล้วบ้าง แต่ไม่เพียงพอแก่การบริโภค

5.1.8 การผลิต การค้าทุเรียน มังคุดและลองกองในกัมพูชา

1) พื้นที่เพาะปลูก

พื้นที่ปลูกทุเรียนและมังคุดในกัมพูชาครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัด การผลิตมังคุดปลูกเป็นพืชแซมเนื่องจากทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีราคาแพง และไม่พบการปลูกลองกองทางการค้า แหล่งผลิตสำคัญได้แก่ กำปอต กำปงจามและกำปงโสม ลักษณะพื้นที่ปลูกมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสภาพภูมิอากาศและภูมิ

ประเทศ โดยผลผลิตที่ปลูกในจังหวัดกำแพงเพชรโดยเฉพาะทุเรียน เป็นผลผลิตที่มีชื่อเสียง มีการผลิตทุเรียนมา ยาวนาน เกษตรกรเป็นรายย่อย ทุเรียนในจังหวัดกำแพงเพชรเป็นแหล่งผลิตที่มีชื่อเสียงอันดับสองของประเทศ สามารถให้ผลผลิตทุเรียนได้มากถึง 100,000 ตันต่อปี ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูง รวมทั้งเป็นแหล่งผลิต ยางพาราที่สำคัญของประเทศ และในพื้นที่กำแพงเพชรพบว่าเป็นแหล่งผลิตทุเรียนแห่งใหม่ ดินมีความอุดม สมบูรณ์น้อย แต่สภาพอากาศชื้น และลมไม่แรงซึ่งเหมาะต่อการปลูกทุเรียน (ภาพผนวกที่ 1.1)

2) ผลผลิต

พันธุ์ทุเรียนที่ปลูกได้แก่ กระดองเกิด (คล้ายชมพู่ศรี เนื้อสีเหลืองเข้ม) หมองทอง และชะนี (อกคัก) ฤดูกาลของผลผลิตตั้งแต่เดือน เมษายน-มิถุนายน ปริมาณผลผลิตทุเรียนในปี 2555 น้อยกว่าปี 2554 โดย ผลผลิตทุเรียนต่อตันใกล้เคียงกับทุเรียนที่ปลูกในประเทศไทย (ภาพผนวกที่ 1.2) ทั้งนี้ผลผลิตที่ลดลงเป็นผล มาจากอากาศที่แปรปรวน แหล่งผลิตที่มีชื่อเสียงคือ กำแพงเพชรและกำแพงเพชร การผลิตเน้นการใช้สารเคมีน้อย คุณภาพดี โดยพบว่าชาวสวนกัมพูชาเก็บเกี่ยวทุเรียนในระยะแก่เต็มที่ บางผลสุกจากบนต้นจึงทำให้ทุเรียน กัมพูชามีคุณภาพดีกว่าทุเรียนไทย (ภาพผนวกที่ 1.3) ลูกค้ามีความมั่นใจและต้องการบริโภค

3) โรคและแมลง

โรคและแมลงของที่พบในกัมพูชาเช่นเดียวกับที่พบในประเทศไทย โดยเฉพาะพื้นที่ผลิตดั้งเดิมคือ กำแพงเพชร พบการระบาดของหนอนเฝ้าลำต้นทุเรียน ทำให้ต้นทุเรียนตายและทรุดโทรมเป็นจำนวนมาก แมลง ศัตรูของทุเรียนกัมพูชาส่วนใหญ่คือ หนอนเฝ้าผล ซึ่งเข้าทำลายผลทุเรียนตั้งแต่ผลเล็กจนกระทั่งผลมีขนาด ใหญ่ โรคที่พบร้ายแรงที่สุดคือ โรครากเน่าโคนเน่า ซึ่งเกิดจากเชื้อรา เข้าทำลายที่ราก โคนต้น ลำต้น และกิ่ง ทำให้ต้นทรุดโทรม ใบเหลืองร่วง กิ่งแห้งตาย และต้นทุเรียนตายในที่สุด

4) การใช้ปุ๋ยและสารเคมี

ชาวสวนกัมพูชาใช้สารเคมีน้อย ใช้ปุ๋ยธรรมชาติมากกว่าปุ๋ยเคมี ซึ่งแต่ละพื้นที่มีวิธีการที่แตกต่างกัน ในพื้นที่กำแพงเพชรมีการปรับปรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยขี้วัวหรือปุ๋ยหมัก การกำจัดวัชพืชเน้นการตัดหญ้าทดแทน การใช้สารเคมี การใช้ปุ๋ยเคมีใช้เมื่อมีความจำเป็นเช่น กระตุ้นการเจริญเติบโตของผล และพบการใช้สารเคมี ป้องกันกำจัดแมลงที่สำคัญ เช่น เพลี้ยไก่แจ้ป้องกันการเข้าทำลายใบอ่อนของทุเรียน ไรแดงป้องกันการเข้า ทำลายใบแก่ หลังการเก็บเกี่ยวมีการใส่ปุ๋ยขี้วัวเพื่อบำรุงดิน ตามปกติใส่ปุ๋ยขี้วัว 3 กระสอบ/ต้น ถ้าต้นมี ขนาดใหญ่มีใส่เพิ่มเป็น 4 กระสอบ/ต้น และใส่อีกครั้งในช่วงฤดูฝน มีการใส่ปุ๋ยเคมี 8-24-24 เพื่อชักนำการ ออกดอก ส่วนพื้นที่กำแพงเพชรเน้นการปุ๋ยขี้วัวและขี้ค่างคาวเป็นส่วนใหญ่ พบการใช้สารป้องกันและกำจัด แมลงจากสมุนไพร เช่น การนำหัวกลอย สะเดา ข่า ในจำนวนที่เท่ากันมาหั่นชิ้นเล็กๆ และใส่น้ำทิ้งไว้ ประมาณ 1 เดือน แล้วเอาน้ำหมักที่ได้ประมาณ 4 ลิตร ผสมกับน้ำ 200 ลิตร พ่นเพื่อป้องกันแมลง

5) การตลาด

ชาวกัมพูชานิยมบริโภคผลผลิตที่ผลิตในประเทศ โดยเฉพาะทุเรียนและมังคุดกำปอต ซึ่งเป็นแหล่งผลิตเดิมในขณะที่ชาวกัมพูชาที่มีรายได้ต่ำยังคงเลือกซื้อทุเรียนกำปอต แต่เป็นทุเรียนไทยที่มีการหลอกผู้บริโภคโดยการทำสัญลักษณ์ลอกเลียนแบบ การค้าขายทุเรียนในกัมพูชามีการแข่งขันค่อนข้างสูง ซึ่งการแข่งขันในแต่ละตลาดแตกต่างกันไปโดยตลาดในพนมเปญมีการแข่งขันสูงมาก ผู้ขายมีจำนวนมาก บางรายไปปรับผลผลิตที่สวนซึ่งมีการทำดำหนิที่ผลหรือภาชนะที่ใช้ในการขนส่งเพื่อจذبแหล่งที่มา (ภาพผนวกที่ 1.5) บางรายโทรสั่งผลผลิตตามต้องการเพื่อมาขาย ในช่วงที่ตลาดทุเรียนดีสามารถขายผลผลิตภายในหนึ่งวัน ถ้าตลาดไม่ดีต้องใช้เวลา 2-3 วัน จึงจะขายหมด ผู้ขายส่งสามารถติดต่อรับผลผลิตจากหลายพื้นที่ทั้งในเวียดนาม ไทย และกัมพูชา ส่วนทุเรียนที่ผลิตในประเทศได้แก่ กำปงจาม กำปงโสม และกำปอต มีการแข่งขันสูงเช่นเดียวกัน ผลผลิตส่วนใหญ่มาขายจากพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่ โดยราคาขายในพื้นที่กำปงโสมซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวมีราคาขายที่สูง เมื่อพิจารณาตามสายพันธุ์พบว่า ทุเรียนหมอนทองมีราคาสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ชะนีและกาดองกิต

5.2 ประเทศเวียดนาม

5.2.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

1) สภาพภูมิประเทศ

ประเทศเวียดนามตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของคาบสมุทรอินโดจีนมีพื้นที่ประมาณ 331,150 ตารางกิโลเมตร ความหนาแน่นของประชากรเป็น 260 ตารางกิโลเมตรต่อคน

ทิศเหนือ: ติดกับประเทศจีน ความยาว 1,281 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก: ติดประเทศลาว ความยาว 2,130 กิโลเมตร

ทิศตะวันตกเฉียงใต้: ติดกับประเทศกัมพูชา ความยาว 1,228 กิโลเมตร และอ่าวไทย

ทิศตะวันออก: มีชายฝั่งทะเลยาวติดกับทะเลจีนใต้ ยาว 3,444 กิโลเมตรประมาณ 3 ใน 4 ของเวียดนาม ประกอบด้วยภูเขาและป่าไม้บริเวณแผ่นดินทั้งหมดของเวียดนาม มีพื้นที่ราว 328,000 ตารางกิโลเมตร

พื้นที่เพาะปลูกที่สำคัญ 2 แห่ง คือ ที่ราบลุ่มปากแม่น้ำแดงทางภาคเหนือ (Red River Delta) และที่ราบลุ่มปากแม่น้ำโขงทางทิศใต้ (Mekong River Delta) เวียดนามเป็นประเทศที่มีพื้นที่แคบแต่มีความยาวมาก ทำให้ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศแตกต่างกันค่อนข้างมากโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

ภาคเหนือ

ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงมากมาย โดยเฉพาะเทือกเขาฟานซีปัน (Fan Si Pan) ซึ่งสูงถึง 3,143 เมตร สูงที่สุดในคาบสมุทรอินโดจีนมีแม่น้ำสำคัญคือ แม่น้ำกง (Cung) ซึ่งไหลไปบรรจบกับแม่น้ำแดงเป็นดินดอนสามเหลี่ยม (Red River Delta) ที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูกและเป็นที่ตั้งของกรุงฮานอย (Ha Noi) ซึ่งเป็นเมืองหลวง

ภาคกลาง

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงเต็มไปด้วยหินภูเขาไฟ หาดทราย เนินทรายและทะเลสาบ

ภาคใต้

แม้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง แต่ก็มีที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง (Mekong River Delta) หรือที่รู้จักกันในชื่อ กู๋ลองยาง (Cuu Long Giang) อันอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งเพาะปลูกที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ และเป็นที่ตั้งของนครโฮจิมินห์ (Ho Chi Minh City) หรืออดีตเรียกว่าไซ่ง่อน (Saigon)

2) สภาพภูมิอากาศ

เป็นเขตร้อนชื้น แต่มีความแตกต่างด้านภูมิอากาศอย่างมากระหว่างเวียดนามภาคเหนือและภาคใต้

เวียดนามทางตอนใต้ มีภูมิอากาศคล้ายแถบเส้นศูนย์สูตร มีอุณหภูมิเฉลี่ย คล้ายประเทศไทยคือประมาณ 27 – 30 องศาเซลเซียส และมี 2 ฤดู คือ ฤดูฝน (พ.ค. – ต.ค.) และฤดูร้อน (พ.ย. – เม.ย.)

เวียดนามทางตอนเหนือ มีภูมิอากาศคล้ายเขตเมืองร้อน มีอุณหภูมิแตกต่างกันอย่างมากระหว่างช่วงร้อนที่สุดและหนาวที่สุด โดยมี 4 ฤดู คือ

ฤดูใบไม้ผลิ (มี.ค. – เม.ย.) อุณหภูมิระหว่าง 17- 23 องศาเซลเซียส

ฤดูร้อน (พ.ค. – ส.ค.) อุณหภูมิระหว่าง 30 - 39 องศาเซลเซียส

ฤดูใบไม้ร่วง (ก.ย. – พ.ย.) อุณหภูมิระหว่าง 23 - 28 องศาเซลเซียส

ฤดูหนาว (ธ.ค. – ก.พ.) อุณหภูมิระหว่าง 7 - 16 องศาเซลเซียส

3) ประชากร/สังคม/วัฒนธรรม

- ประชากร

ประมาณ 87.3 ล้านคน เวียดนามมีประชากรเป็นอันดับสามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (รองจากอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์) และเป็นอันดับ 13 ของโลก โดยมีกำลังแรงงาน 47.41 ล้าน คนชาวเวียดนามส่วนใหญ่เป็นเชื้อชาติจีน (Khin) หรือเวียด (Viet) โดยมีมากกว่าร้อยละ 86 นอกนั้นเป็นชนกลุ่มอื่นๆ อีก 53 เชื้อชาติกระจายอยู่ตามเทือกเขาและที่ราบสูง ประชากรเวียดนามส่วนใหญ่ไม่นับถือศาสนา แต่

นับถือลัทธิต่าง ๆ (ร้อยละ 80.8) มีบ้างที่นับถือศาสนาพุทธนิกายมหายาน (ร้อยละ 9.3) ศาสนาคริสต์ (ร้อยละ 7.2) อิสลาม (ร้อยละ 0.1) และอื่น ๆ (ร้อยละ 2.6)

- ภาษา

ประเทศเวียดนามใช้ ภาษาเวียดนาม เป็นภาษาราชการ แต่ปัจจุบัน ภาษาอังกฤษ มีความสำคัญมากขึ้นเป็นภาษาที่สอง และมีการใช้ภาษาอื่น ๆ อีก เช่น จีนและรัสเซีย เป็นต้น

- สกุลเงิน

สกุลเงิน คือ ดอง (Dong) , 20,905 ดอง = US\$ 1 (ณ วันที่ 4 เมษายน 2554)

5.2.2 ข้อมูลทางเศรษฐกิจ

1) ภาวะเศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ในปี 2553 ของเวียดนามมีมูลค่า 143.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ ขยายตัวจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 28 ภาคบริการเป็นภาคการผลิตที่มีอัตราขยายตัวสูงสุด ภาคอุตสาหกรรมและการก่อสร้าง และภาคการเกษตร

ตารางที่ 5.9 ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของภาคการผลิต (หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐ)

ภาคการผลิต	2551	2552	2553
ภาคเกษตรกรรม	19,401	18,412	20,904
ภาคอุตสาหกรรมและการก่อสร้าง	35,207	35,585	41,746
ภาคบริการ	33,619	34,842	38,933

ที่มา: กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2554

2) เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจ ปี 2553 และเป้าหมายปี 2554

ประเทศเวียดนามมีเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตต่อเนื่อง โดยมรข้อมูลดังตารางที่ 5.10

ตารางที่ 5.10 เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจปี 2553 และเป้าหมาย 2554

รายการ	2553	2554	2555
GDP (US\$ พันล้าน)	104.6	112.0	143.5
GDP growth (%)	6.78 %	7.0 – 7.5 %	
- เกษตร ป่าไม้ ประมง	(4.7 %)		
- อุตสาหกรรม ก่อสร้าง	(14.0 %)		

- บริการ	(24.5 %)	
Per capita income (us\$)	1,268	1,300
inflation (%)	11.75%	7%
การส่งออก (US\$ พันล้าน)	72.1 (+26.4%)	78.8 (+14.9%)
- บริษัทต่างชาติ (US\$ พันล้าน)	38.8 (+27.8%)	
การนำเข้า (US\$ พันล้าน)	84.8 (+21.2%)	92.0 (+18.2%)
- บริษัทต่างชาติ (US\$ พันล้าน)	36.5 (+39.9%)	41.5 (+13.70%)
FDI (US\$ พันล้าน)	18.6	20.0
FDI disbursement	11.0 (+10.0%)	11.5 (+4.54%)
(US\$ พันล้าน)		
overseas remittance	8.4	9.0
(US\$ พันล้าน)		

ที่มา: กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2554

5.2.3 นโยบายด้านเศรษฐกิจการค้า

1) นโยบายการค้าระหว่างประเทศ

นโยบายเศรษฐกิจการค้าของเวียดนามยังคงเป็นไปในทิศทางเดิมนับจากการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมตามนโยบาย “โด่ยเหมย” เมื่อกว่า 20 ปีที่แล้ว ดังจะเห็นได้จากเป็นหมายและทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติปี 2549-2553 ข้อหนึ่งที่ระบุให้สร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจการตลาดแบบสังคมนิยมเพื่อก้าวสู่ความเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและทันสมัยภายในปี 2563 เวียดนามมีการปรับตัวให้เข้ากับระบบเศรษฐกิจแบบเสรีของโลก ทำให้เศรษฐกิจของเวียดนามมีการเจริญเติบโตและมีรูปแบบที่เป็นสากลอย่างมาก การเข้าเป็นสมาชิกของ WTO ทำให้เวียดนามต้องมีการปรับปรุงกฎระเบียบกฎหมาย ตลอดจนกลไกภาครัฐ เพื่อเปิดตลาดสินค้าภาคบริการและการลงทุนในประเทศให้กับประเทศสมาชิก WTO

นโยบายการค้าระหว่างประเทศของเวียดนาม คือ มีการส่งเสริมการค้าเสรีโดยรัฐบาลได้มีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้เอื้ออำนวยต่อการค้าระหว่างประเทศ มีการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐเพื่อประสานงานกับบริษัการค้าต่างประเทศของรัฐและบริษัทเอกชนในการติดต่อการค้ากับต่างประเทศซึ่งมีหน่วยงานที่สำคัญ ได้แก่ กระทรวงเศรษฐกิจสัมพันธ์กับต่างประเทศ ศูนย์พัฒนาการส่งออกห่อการค้าและอุตสาหกรรมแห่งเวียดนามบริษัทจัดแสดงสินค้าและนิทรรศการ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันเวียดนามยังคงมีนโยบายปกป้องการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินและทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศ รวมทั้ง

คุ้มครองกิจการภายในประเทศโดยมีมาตรการควบคุมทั้งด้านส่งออกและนำเข้า เช่น การควบคุมการส่งออก และนำเข้าสินค้าบางประเภท และการกำหนดโควตาการส่งออกและนำเข้าสินค้าบางประเภท เป็นต้น

ในตลอดช่วงเวลา 2550 - 2553 ประเทศเวียดนามประสบกับปัญหาการขาดดุลการค้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสาเหตุหนึ่งมาจากภาวะเงินเฟ้อในประเทศที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ราคาสินค้าส่งออกมีราคาสูงขึ้น ด้วย ทำให้สูญเสียโอกาสในการแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดโลกได้ และ ในปี 2554 รัฐบาลเวียดนามได้ส่งเสริมให้ประชาชนซื้อสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศเพื่อลดการนำเข้า และลดการขาดดุลการค้า อีกทั้งยังลดความสำคัญของการจัดกิจกรรมแสดงสินค้าของต่างชาติในประเทศลง

2) การค้าระหว่างประเทศเวียดนามกับตลาดโลก

มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของเวียดนามในปี 2550-2553 พบว่า มีมูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากมูลค่าการส่งออกและนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ในขณะที่ในปี 2553 มีอัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าสูงถึงร้อยละ 23.5 เป็นการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกสูงถึง ร้อยละ 26.4 ในขณะที่การขยายตัวของมูลค่าการนำเข้าอยู่ในระดับร้อยละ 21.2 ส่วนในปี 2554 เวียดนามได้ตั้งเป้าหมายในการส่งออกและนำเข้า คิดเป็นมูลค่าสูงถึง 170,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ตารางที่ 5.11)

แหล่งส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และจีน

แหล่งนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ไต้หวัน และประเทศไทยในอันดับที่ 4

ตารางที่ 5.11 การค้าระหว่างประเทศเวียดนามกับตลาดโลก (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

รายการ	2550	2551	2552	2553		2554 (target)
				มูลค่า	Δ%	
มูลค่าการค้า	109,200	143,353	127,045	156,993	23.5	170,800
การส่งออก	48,400	62,662	57,096	72,192	26.4	78,800
การนำเข้า	62,678	80,691	69,949	84,801	21.2	92,000
ดุลการค้า	-14,278	-18,029	-12,375	-12,375		-14,000

ที่มา: กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2554

3) การค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยและเวียดนาม

ตารางที่ 5.12 การค้าระหว่างประเทศไทยและเวียดนาม (หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

รายการ	2550	2551	2552	2553
มูลค่าการค้า	1,695,250.90	213,212.21	206,968.22	229,180.56
การส่งออก	130,870.51	165,101.24	159,224.25	184,463.24
การนำเข้า	38,655.38	48,110.97	47,743.97	44,717.32
ดุลการค้า	92,215.13	116,990.27	111,480.28	139,745.91

ที่มา: กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2554

5.2.4 ระบบโลจิสติกส์ในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศไทยกับเวียดนาม

การขนส่งสินค้าจากประเทศไทยไปยังประเทศเวียดนาม มีข้อควรคำนึง 2 ประการ คือ ประเภทการขนส่ง และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการขนส่ง โดยทั่วไปการขนส่งสินค้าประเภทต่างๆ ไปยังเวียดนาม นิยมใช้เส้นทางและประเภทการขนส่งดังนี้

1) ทางบก

มีเส้นทางขนส่งทางบก มี 5 เส้นทาง (EXIM Bank, 2551) คือ

- เส้นทางสายนครพนม- คำม่วน (สปป.ลาว)-Ha Tinh (เวียดนาม) ระยะทางประมาณ 230 กิโลเมตร
- เส้นทางสายมุกดาหาร - สะหวันนะเขต (สปป.ลาว) – Quang Tri (เวียดนาม) ระยะทางประมาณ 210 กิโลเมตร
- เส้นทางสายสระแก้ว - พนมเปญ (กัมพูชา) - Ho Chi Minh (เวียดนาม) ระยะทางประมาณ 600 กิโลเมตร
- เส้นทางสายอุบลราชธานี - จำปาสัก (สปป.ลาว) – Koh Tum (เวียดนาม) ระยะทางประมาณ 250 กิโลเมตร
- เส้นทางสายตราด - เกาะกง (กัมพูชา) - Ha Tien (เวียดนาม) ระยะทางประมาณ 230 กิโลเมตร

2) ทางอากาศ

เส้นทางการขนส่งสินค้าทางอากาศ มี 2 เส้นทางคือ สุวรรณภูมิ – โฮจิมินห์ และ สุวรรณภูมิ – ฮานอย นอกจากนั้นรัฐบาลเวียดนามตั้งเป้าลงทุนในสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นเป็นมากกว่าร้อยละ 40 ของ GDP หรือประมาณ 5 พันล้านเหรียญสหรัฐต่อปี จากปัจจุบันร้อยละ 34.5 ของ GDP ซึ่งประเทศเวียดนามมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์และความสามารถในการด้านโลจิสติกส์ที่ยังไม่ทันสมัย รวมถึง

ความแออัดของการจราจรบนท้องถนนในเขตเมืองและความจำกัดของโครงข่ายถนนที่เชื่อมต่อเมืองต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาคอขวดสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมอย่างมาก ดังนั้น รัฐบาลจึงมีโครงการมูลค่า 4.5 พันล้านเหรียญสหรัฐในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในท่าเรือในอีก 5 ปีข้างหน้า และโครงการก่อสร้างต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น

- รถไฟความเร็วสูงเชื่อมกรุงฮานอย – นครโฮจิมินห์ มูลค่า 55.8 พันล้านเหรียญสหรัฐความยาว 1,570 กิโลเมตร

- ทางด่วน (100 กิโลเมตร) ระหว่างกรุงฮานอย – นครโฮฟอง ต้องการเงินลงทุน 410 ล้านเหรียญสหรัฐ

- การก่อสร้างโรงงานพลังงานนิวเคลียร์ 2,000 เมกะวัตต์ 2 โรง โดยวางแผนจะเริ่มเปิดดำเนินการปี 2563

- ทางด่วน (29 กิโลเมตร) ระหว่างกรุงฮานอย – หล่าวก่าย ต้องการเงินลงทุน 600 ล้านเหรียญสหรัฐ

- ถนนวงแหวน (65 กิโลเมตร) ในกรุงฮานอย ต้องการเงินลงทุน 600 ล้านเหรียญสหรัฐ

รวมถึงไฟฟ้าซึ่งมีความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นมากกว่าการเพิ่มขึ้นของปริมาณการผลิตไฟฟ้า จนบางครั้งจำเป็นต้องมีการจัดสรรเวลาการใช้ รัฐบาลเวียดนามได้มีแผนแม่บทฉบับที่ 4 เกี่ยวกับการผลิตกระแสไฟฟ้า โดยจะเพิ่มกำลังการผลิตให้มากขึ้นจาก 53,000 พันล้านกิโลวัตต์ เป็น 190 พันล้านกิโลวัตต์ ในสถานการณ์ปกติและเป็น 198,000 พันล้านกิโลวัตต์ ในสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด

5.2.5 กฎหมายและนโยบายของรัฐบาลกัมพูชาที่เกี่ยวข้อง

1) กิจกรรมที่รัฐบาลเวียดนามส่งเสริมการลงทุน ได้แก่

- การแพร่ขยายพันธุ์ การเพาะปลูกและการแปรรูปทางการเกษตรสินค้าจากป่าไม้และการเกษตรได้นำ การผลิตเกลือ การขยายพันธุ์พืชและสัตว์ใหม่

- การใช้เทคโนโลยีและเทคนิคขั้นสูง การปกป้องนิเวศสิ่งแวดล้อมการทำวิจัย การพัฒนา และการสร้างเทคโนโลยีใหม่ โครงการที่ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ

- อุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานเป็นหลัก

- การสร้างและการพัฒนาสาธารณูปโภค และโครงการอุตสาหกรรมสำคัญขนาดใหญ่

- เป็นต้น

ทั้งนี้โอกาสและช่องทางในการลงทุนในอุตสาหกรรมสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5.13

ตารางที่ 5.13 พื้นที่ที่เหมาะสมและโอกาสทางธุรกิจ

ชนิด	พื้นที่ที่เหมาะสม	โอกาสทางธุรกิจ
ผักและผลไม้	จังหวัดบริเวณสามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำโขง	เพาะปลูกและแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เช่น ผลไม้อบแห้ง น้ำผลไม้ แยมผลไม้
เกษตร	เกินเทอ และจังหวัดโดยรอบบริเวณสามเหลี่ยมแม่น้ำโขง	เกษตรแปรรูป อาหารกระป๋อง

ที่มา:กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2554

2) อัตราค่าจ้าง

ปัจจุบันบริษัทต่างชาติสามารถจ้างแรงงานท้องถิ่นได้โดยตรง ยกเว้น สถานทูตและองค์กรระหว่างประเทศเท่านั้นที่ยังต้องจ้างแรงงานและจ่ายเงินเดือนผ่านหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้บริษัทต้องจ่ายค่าประกันสังคมร้อยละ 15 และค่าประกันสุขภาพอีกร้อยละ 2 ของค่าจ้างเงินเดือนให้กับพนักงานชาวเวียดนามด้วย ขณะเดียวกันพนักงานชาวเวียดนามต้องจ่ายค่าประกันสังคมร้อยละ 5 และค่าประกันสุขภาพร้อยละ 1 เช่นเดียวกัน

กฎหมายเวียดนามได้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับลูกจ้างเวียดนามตามพื้นที่การทำงานซึ่งมีผลเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2553 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ สำหรับคนงานไร้ฝีมือที่ทำงานในบริษัทต่างชาติภายใต้เงื่อนไขปกติ ดังตารางที่ 5.14

ตารางที่ 5.14 พื้นที่การทำงานและอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือน

ค่าจ้างขั้นต่ำ/เดือน	พื้นที่การทำงาน
1,340,000 ดอง (ประมาณ US\$ 75)	เขตในเมืองของกรุงฮานอยและนครโฮจิมินห์
1,190,000 ดอง (ประมาณ US\$ 66)	- เขตชนบททุกแห่งของนครโฮจิมินห์และเขตชนบทบางแห่งในกรุงฮานอย - บางเขตในจังหวัดไฮฟอง คานัง เกิ่นเทอ - เมืองฮาลองในจังหวัดกว๋างนินห์ บางเขตในจังหวัดด่งไ่ บินห์เยือง บาเรีย-หุงเต่า
1,040,000 ดอง (ประมาณ US \$ 58)	- เมืองที่เหลือในจังหวัดต่าง ๆ - เขตชนบทที่เหลือของกรุงฮานอย - บางเขตในจังหวัดไฮฟอง เกิ่นเทอ บัคนินห์ บัคแยง Hung Yen, Hai Duong, หวินฟู้ก กว๋างนินห์ กว๋างนัม ลัมด่ง คั่นห์ฮัว เตินินห์ บินห์ฟู้ก บินห์เยือง ด่งไ่ ลองอาน บาเรีย - หุงเต่า
1,000,000 ดอง (ประมาณ US \$ 56)	เขตที่เหลือทั้งหมดของประเทศเวียดนาม

ที่มา: กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2554

หมายเหตุ : นับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2554 เป็นต้นไป ค่าแรงขั้นต่ำที่แบ่งตามพื้นที่จะปรับเป็นเดือนละ 1.55 ล้านดอง (ประมาณ US\$ 80) 1.35 ล้านดอง (ประมาณ US\$ 69) 1.17 ล้านดอง (ประมาณ US\$ 60) และ 1.1 ล้านดอง (ประมาณ US\$ 55) ตามลำดับ

3) ค่าสาธารณูปโภคพื้นฐาน

- ค่าไฟฟ้า

ตารางที่ 5.15 อัตราค่าใช้จ่ายของค่าไฟฟ้าตามประเภทธุรกิจ (หน่วย: กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง)

ประเภทธุรกิจ	อัตราค่าใช้จ่าย
ธุรกิจ	0.049-0.056
ทั่วไป	
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 300 กิโลวัตต์	0.034-0.083
- มากกว่า 300 กิโลวัตต์	0.068-0.09

ที่มา: กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2554

- คำน่ำประปา

ตารางที่ 5.16 อัตราค่าใช้จ่ายของค่าประปาตามประเภทธุรกิจ (หน่วย: กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง)

ประเภทธุรกิจ	อัตราค่าใช้จ่าย
ธุรกิจ	0.28 ดอลลาร์สหรัฐฯ
ทั่วไป	0.17-0.47

ที่มา:กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2554

4) อัตราภาษี

- ค่าภาษี ดังตารางที่ 5.17

ตารางที่ 5.17 อัตราค่าใช้จ่ายของค่าภาษีตามประเภทธุรกิจ (หน่วย: กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง)

ประเภท	อัตราภาษี
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	25% (อัตราภาษีสำหรับน้ำมันและก๊าซ และ ทรัพยากรธรรมชาติระหว่าง 32 - 50%)
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	อัตราก้าวหน้าระหว่าง 5 - 35%
ภาษีเงินได้ส่วนบุคคลของ non-resident	อัตราเดียวกันคือ 20% โดยจัดเก็บจาก non-resident ที่มีแหล่ง รายได้จากเวียดนาม
ภาษีทรัพย์สิน	ขึ้นกับการจัดเก็บของแต่ละหน่วยงานเทศบาลแต่ละเขต
ภาษีการขาย (VAT)	0% , 5% และ 10%
ภาษีรายได้หัก ณ ที่จ่าย	ดอกเบี้ย 10% ค่าธรรมเนียมการจัดการ (loyalty) 10% เงินปัน ผลที่จ่ายรายบุคคล (5%)
ภาษีซ้อน	ไทย-เวียดนามมีความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน

ที่มา:กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2554

- ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ดังตารางที่ 5.18

ตารางที่ 5.18 อัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจำแนกตามสินค้าและบริการ

สินค้า/บริการ	อัตราภาษี
สินค้าหรือบริการเพื่อส่งออกหรือจำหน่ายในเขตอุตสาหกรรมส่งออก การลงทุน ด้านการเงินหรือตลาดทุนในต่างประเทศ	0%
สินค้าหรือบริการที่จำเป็น เช่น น้ำ ปูน ยาฆ่าแมลง ยา เครื่องมือแพทย์ อุปกรณ์ การศึกษา ของเล่นเด็กเล็กหนังสือวิทยาศาสตร์หรือศิลปะ ผลิตภัณฑ์เกษตรหรือ ป่าไม้ที่ยังไม่แปรรูป อาหารสัตว์ บริการด้านวิทยาศาสตร์และการเกษตร เป็นต้น	5%
สินค้าหรือบริการอื่นๆ นอกเหนือจากที่ระบุข้างต้น รวมถึงล้อตเตอร์และ ยานพาหนะหลักทรัพย์ ซึ่งในอดีตเสียอัตราร้อยละ 20	10%

ที่มา: กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2554

5) กฎหมายที่ดิน

รัฐบาลเวียดนามไม่อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติซื้อขายที่ดินในเวียดนาม แต่ให้สิทธิในการเช่าที่ดิน (Land Use Right) ซึ่งมีระยะเวลาการเช่าขึ้นอยู่กับระยะเวลาของโครงการลงทุนตามที่ได้รับ Investment License เป็นหลัก โดยทั่วไปนักลงทุนต่างชาติได้รับสิทธิในการเช่าที่ดินประมาณ 50 ปี แต่อาจขยายได้ถึง 70 ปี หากเป็นโครงการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมเป็นพิเศษจาก The Standing Committee of the National Assembly ของเวียดนามยกเว้นโครงการลงทุนประเภท Build-Transfer-Operate Contract (BTO) ซึ่งการลงทุนที่เป็นข้อตกลงระหว่างหน่วยงานราชการของเวียดนามกับนักลงทุนต่างชาติ เพื่อสร้างหรือดำเนินการในโครงการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น สะพาน ถนน สนามบิน ท่าเรือ ประปา และไฟฟ้า รัฐบาลเวียดนามจะทำสัญญากับผู้ลงทุนในลักษณะต่าง ๆ อาทิ BOT (Build-Operate-Transfer) คือโครงการลงทุนที่ผู้ลงทุนสร้างแล้วเสร็จและหาผลประโยชน์ในช่วงเวลาหนึ่งก่อนโอนกิจการเป็นของรัฐบาลเวียดนาม BTO (Build-Transfer-Operate) คือโครงการลงทุนที่เมื่อสร้างแล้วเสร็จ ผู้ลงทุนต้องโอนให้รัฐบาลเวียดนามก่อนจึงจะสามารถดำเนินการเพื่อหาผลประโยชน์ได้ในระยะเวลาที่ตกลงกันและ BT (Build-Transfer) คือโครงการลงทุนที่เมื่อสร้างแล้วเสร็จผู้ลงทุนต้องโอนให้รัฐบาลเวียดนามทันที โดยรัฐบาลเวียดนามจะอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติไปลงทุนในโครงการอื่น ๆ เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนตามสมควร ทั้งนี้รัฐบาลเวียดนามได้สนับสนุนโครงการลงทุนต่างชาติในรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าวโดยการให้สิทธิพิเศษในการใช้ที่ดินและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมทั้งสิทธิพิเศษด้านภาษี เป็นต้น

5.2.6 การผลิตสินค้าเกษตรของประเทศเวียดนาม

เวียดนามมีพื้นที่เพาะปลูกผลไม้ขนาดเล็กกระจายทั่วประเทศ โดยในปี 2553 มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 1 ล้านเฮกตาร์ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง (ประมาณร้อยละ 35 ของพื้นที่ปลูกผลไม้ทั้งประเทศ) ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ (ประมาณร้อยละ 17) และตอนกลางของภาคใต้ ซึ่งส่วนใหญ่เพาะปลูกแก้วมังกร มะม่วงและองุ่น ปัจจุบันเวียดนามผลิตผลไม้ได้ประมาณปีละ 7 ล้านตัน โดยผลิตกล้วยได้มากที่สุดร้อยละ 22 รองลงมาคือ ลำไยร้อยละ 9 มะม่วงร้อยละ 8 เกรฟฟรุตร้อยละ 6 แต่ที่หารายได้จากการส่งออกให้ประเทศมากที่สุดคือ แก้วมังกร ซึ่งได้รับ Europe GAP Certificate ในปี 2549 และปัจจุบันเวียดนามกำลังพัฒนาคุณภาพ สุขอนามัย และปริมาณผลไม้ให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดส่งออก โดยเริ่มใช้แก้วมังกรเป็นผลไม้แนะนำสำหรับการผลิตผลไม้อินทรีย์

ผลไม้ที่ผลิตได้ส่วนใหญ่จะส่งผลไม้สดเข้าจำหน่ายในตลาดส่งเข้าโรงงานแปรรูปเพียงร้อยละ 10 – 15 ทั้งนี้ เวียดนามมีโรงงานแปรรูปผักผลไม้ประมาณ 50 โรงงาน สามารถผลิตผักผลไม้แปรรูปได้ 3 แสนตันต่อปี อุตสาหกรรมสินค้าผักผลไม้แปรรูปของเวียดนามอยู่ระหว่างการพัฒนาเพราะกระบวนการ “field to fork” (การแปรรูปผักและผลไม้) ยังไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้โรงงานขาดแคลนวัตถุดิบที่มีคุณภาพและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลผลิตด้วย นอกจากนี้ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ยังมีจำกัด ส่วนใหญ่เป็นประเภทผลไม้กระป๋องและผลไม้แห้ง ทั้งนี้ “Vinamit” เป็นแบรนด์สินค้าผลไม้แห้งของโรงงานแปรรูปเวียดนามรายใหญ่ที่สามารถครองส่วนแบ่งตลาด ส่วนใหญ่และสามารถส่งออกมายังจีนและไทย

ผลไม้ของเวียดนามยังเป็นที่รู้จักของต่างชาติไม่มากนักยกเว้นแก้วมังกร (Dragon fruit) ซึ่งเป็นผลไม้ส่งออกที่เด่นที่สุด โดยคาดว่าจะมีรายได้จากการส่งออกปีละ 70 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ปัจจุบันรัฐบาลเวียดนามได้พิจารณาให้ผลไม้เป็นหนึ่งในสินค้าที่มีศักยภาพการส่งออกและพยายามผลักดันให้มีรายได้จากการส่งออกมากขึ้น โดยกำลังพัฒนามาตรฐาน Viet GAP เพื่อให้การรับรองคุณภาพผลไม้ที่ผลิตในประเทศหลายชนิด เช่น มะม่วง ลำไย ส้มโอ สับปะรดและลิ้นจี่ เป็นต้น

1) ตลาดผลไม้ในประเทศ

แม้เวียดนามจะผลิตผลไม้ได้ปีละ 7 ล้านตันและส่วนใหญ่จำหน่ายในประเทศ แต่ยังมีผลไม้นำเข้าจากต่างประเทศเข้าขายในตลาดท้องถิ่นทั่วทุกแห่งไม่เฉพาะในซูเปอร์มาร์เก็ต แต่ยังกระจายทั้งในตลาดค้าส่ง ค้าปลีกและในชุมชนเล็กๆ ผลไม้นำเข้ามากที่สุดมาจากจีน คิดเป็นกว่าร้อยละ 50 ของผลไม้ที่นำเข้าทั้งหมด รองลงมาคือผลไม้จากไทย คิดเป็นกว่าร้อยละ 15 และสหรัฐอเมริกา ประมาณร้อยละ 12 ทั้งนี้ ไม่คิดรวมผลไม้ที่ลักลอบนำเข้าตามชายแดน ผลไม้ที่นำเข้าจากจีนส่วนใหญ่จะเป็นผลไม้เมืองหนาว เช่น แอปเปิ้ล พลัม แอปเปิ้ล ส้ม เป็นต้น ส่วนผลไม้ที่นำเข้าจากไทยที่สำคัญ คือ มะม่วงเขียว (มะม่วงทานดิบ) มังคุด มะขาม และลางสาด / ลองกอง ปัจจุบันเวียดนามได้ผลิตผลไม้ที่มีต้นกำเนิดจากไทย คือ ลางสาด มะม่วงเขียว และ

ทุเรียนหมอนทอง โดยผลผลิตสามารถขายภายในประเทศได้ แต่ยังไม่สามารถส่งออก และได้มีการนำเข้าน้ำมันเพื่อขายให้ชาวสวนโดยตรงเพื่อเพาะปลูกในเวียดนาม

ตารางที่ 5.19 การนำเข้าผลไม้จากประเทศต่างๆ ของเวียดนาม (หน่วย: พันเหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	2552 (ม.ค.-ต.ค.)	2553 (ม.ค.-ต.ค.)
จีน	128,929	125,774
ไทย	41,698	35,921
สหรัฐอเมริกา	16,762	22,601
ออสเตรเลีย	14,023	10,347
มาเลเซีย	2,323	2,740
ซิติ	1,800	2,368
บราซิล	2,185	2,304
อินโดนีเซีย	1,187	2,089
ประเทศอื่นๆ	13,875	29,881
มูลค่าทั้งหมด	222,782	234,025

ที่มา:กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2554

* ไม่นับรวมผลไม้ที่ลักลอบนำเข้าตามชายแดน

ในปี 2553 เวียดนามนำเข้าผลไม้เป็นมูลค่า 294 ล้านดอลลาร์เพิ่มขึ้นจากมูลค่านำเข้า 280 ล้านดอลลาร์สหรัฐของปีที่ผ่านมาเพียงร้อยละ 5 โดยตลาดที่นำเข้าผลไม้ลดลงอย่างมากคือ ออสเตรเลียและไทย ส่วนจีนลดลงเพียงร้อยละ 2 ขณะที่ผลไม้จากอินโดนีเซีย สหรัฐฯ และซิตินำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างมาก

ผลไม้นำเข้าส่วนใหญ่จำหน่ายในตลาดผู้บริโภคที่มีรายได้สูง เพราะมีราคาสูงกว่าผลไม้เวียดนาม 2 – 3 เท่าตัว ขณะที่ผลไม้จากจีนซึ่งไม่ได้รับความนิยมไว้วางใจด้านสุขอนามัยจึงสามารถครองตลาดผู้บริโภคที่มีรายได้ต่ำ เพราะมีราคาถูกกว่าผลไม้ประเภทเดียวกันของเวียดนามและคู่แข่ง ส่วนผลไม้ไทยได้รับความนิยมเชื่อถือด้านความปลอดภัยจากสารเคมี สารพิษตกค้างมากกว่าผลไม้จีน และคุณภาพของผลไม้ดีกว่าผลไม้เวียดนาม จึงเป็นที่ต้องการสำหรับผู้มีรายได้สูง

2) การส่งออกผลไม้ไทยไปยังเวียดนาม

จากสถิติของไทยพบว่า การส่งออกผลไม้ไทยไปยังเวียดนามปี 2553 ขยายตัวเพียงร้อยละ 7.1 ซึ่งนับว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับการขยายตัวถึงร้อยละ 313.5 ในปีที่ผ่านมา โดยผลไม้ที่ไทยส่งออกได้เพิ่มขึ้นในอัตราสูงคือ เงาะและทุเรียน

ตารางที่ 5.20 มูลค่าการส่งออกผลไม้ไทยไปยังประเทศเวียดนาม ปี 2553

ชนิดของผลไม้	มูลค่า (ล้าน USD)		อัตราการขยายตัว(%)		สัดส่วน (%)	
	2552	2553	2552	2553	2552	2553
ผลไม้ทั้งหมด	17.1	18.3	313.5	7.1	3.3	3.4
ผลไม้สด						
มังคุด	5.7	7.5	322.1	31.7	10.5	12.4
ลำไย	4.3	2.8	763.6	- 34.9	4.1	2.5
มะม่วง	1.9	2.3	686.2	23.3	13.6	14.9
เงาะ	0.1	0.4	105.8	219.6	6.8	15.1
ลิ้นจี่	0.3	0.1	-	-57.7	2.8	3.5
ทุเรียน	0.02	0.05	-34.9	117.4	0.02	0.04
ผลไม้แช่แข็งอื่นๆ	1.5	1.5	201.2	0.5	3.3	2.8
ลำไยแห้ง	0.4	1.1	1,046.8	138.4	0.6	1.5

ที่มา: กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2554

5.2.7 การผลิต การค้าทุเรียน มังคุด และลองกองในเวียดนาม

1) พื้นที่เพาะปลูก

ปัจจุบันพื้นที่ปลูกผลไม้ในเวียดนามครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัดโดยสามารถแบ่งตามสภาพภูมิประเทศได้ 2 พื้นที่ คือ พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ (Mekong Delta) ได้แก่ จังหวัดเตีญยางและเบนตร และสภาพพื้นที่ดอน ได้แก่ จังหวัดด่งไน โดยการผลิตพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำมีการปลูกผลไม้แบบร่องหรือทำเป็นโคกสูงเพื่อช่วยระบายน้ำ ในสภาพพื้นที่ดอนมีการปลูกแบบทั่วไป (ภาพผนวกที่ 1.6) สภาพภูมิอากาศมีฝนตกมาก การผลิตผลไม้ในเวียดนามมีลักษณะเป็นลักษณะเกษตรกรรายย่อยเนื่องจากมีพื้นที่เพาะปลูกจำกัด

2) ผลผลิต

จากผลการสำรวจพบว่า พันธุ์ทุเรียนพื้นเมืองของเวียดนามมีจำนวนมาก เช่น Ri6, Kho Qua Xanh นอกจากนี้พบการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทองเพื่อการค้าโดยเน้นส่งออกเป็นหลัก ปริมาณผลผลิตทุเรียนเวียดนามในปี 2555 น้อยกว่าปี 2554 ปริมาณผลผลิตทุเรียนต่อต้นใกล้เคียงกับทุเรียนที่ปลูกในประเทศไทย ทั้งนี้ผลผลิตที่ลดลงเป็นผลมาจากอากาศที่แปรปรวน ฤดูกาลเก็บเกี่ยวในพื้นที่ราบลุ่มสามารถเก็บเกี่ยวก่อนเนื่องจากมีการทำนอกฤดูด้วยเทคนิคการใช้สารแพคโคลบิวทราโซลร่วมกับการคลุมโคนด้วยผ้าพลาสติก (ภาพผนวกที่ 1.7) โดยผลผลิตออกตั้งแต่เดือนมีนาคม-พฤษภาคม และในพื้นที่ดอนสามารถเก็บเกี่ยวใน

เดือนมิถุนายน การเก็บเกี่ยวมีการนับอายุวันหลังดอกบานรวมถึงการใช้ไม้เคาะเพื่อฟังเสียงเช่นเดียวกับประเทศไทย

มังคุดและลองกองปลูกเป็นพืชแซม โดยมังคุดสามารถให้ผลผลิตที่ดีทั้งในพื้นที่ราบลุ่มและที่ดอน ในขณะที่การผลิตลองกองมีปริมาณผลผลิตต่ำ และมีคุณภาพไม่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับลองกองไทย คือผลเล็ก รสเปรี้ยว

3) โรคและแมลง

โรคและแมลงที่พบในเวียดนามเช่นเดียวกับที่พบในประเทศไทย แต่ปริมาณน้อยกว่าเช่นการเข้าทำลายของเพลี้ยไฟในมังคุด พื้นที่ผลิตในพื้นที่ราบลุ่มพบการระบาดของโรคและแมลงมากกว่าพื้นที่ ดอน โดยเฉพาะโรครากเน่าโคนเน่า ซึ่งเกิดจากเชื้อรา เข้าทำลายที่ราก โคนต้น ลำต้น และกิ่ง ทำให้ต้นทรุดโทรม ใบเหลืองร่วง กิ่งแห้งตาย และต้นทุเรียนตายในที่สุด

4) การใช้ปุ๋ยและสารเคมี

ชาวสวนเวียดนามส่วนใหญ่ใช้สารเคมีมากเช่นเดียวกับประเทศไทย เนื่องจากมีการศึกษาเทคโนโลยีต่างๆ ในแหล่งผลิตสำคัญของประเทศไทย โดยการผลิตทุเรียนในพื้นที่ราบลุ่มใช้สารเคมีมากกว่าพื้นที่ดอน เนื่องจากการทำทุเรียนนอกฤดู มีการใช้สารแพคโคลบิวทราโซล การใช้ปุ๋ยนิยมใช้ปุ๋ยจี้วร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมี